

Den nye offentlighedslov

Af Preben Maegaard, forstander emeritus, Kammersgaardsvej 16, 7760 Hurup Thy

Der er i forvejen for megen tillukkethed i dansk offentlig forvaltning. Med den nye offentlighedslov er vejen banet for, at det bliver endnu flere vanskeligheder for borgerne at følge med i lovgivningsprocessen.

Den nye offentlighedslov vil lukke af, for at offentligheden kan få indsigt i de forhandlinger, der sker mellem topembedsmændene og deres ministre, altså en meget vigtig del af lovforberedelserne. Fremover bliver det et lukket land.

Dermed er vi stærkt på vej imod et departementschefsstyre. Cheferne og deres ministre undgår samtidig meget bekvemt at beskytte sig imod at medierne, forskere og engagerede borgere kan afdække fejl og fadæser begået på det højeste niveau i den statslige beslutningsproces. Og fejl er der sket mange af de sidste tyve år. De vil også ske i fremtiden, men bliver med den nye lov vanskeligere at afsløre. Det kan være bekvemt for de involverede i de begåede fejl, men er ikke rimeligt i forholdet til borgerne.

Lovforslagets vetagelse vil indebære mindre – ikke mere demokrati, hvilket virker inkonsekvent i en tidsalder, hvor informationsteknologien kunne skabe en ny harmoni mellem stat og folk. Den mulighed forsømmer det politiske flertal, som åbenbart ikke ønsker åbenhed.

Tillukketheden er en beklagelig reminiscens fra enevælden, hvor kongen og hans embedsmænd var tildelt al magten. I et folkestyre er det anderledes. Her skal ministrene ikke være "bange" for befolkningen. Politikerne og embedsmændene regerer på vegne af befolkningen, hvorfor deres handlinger ikke bør skjules for befolkningen. Det vil ske i endnu højere grad i det forslaget til en ny offentlighedslov.

Dersom politikeres og embedsmænds handlinger ikke kan tåle at bringes til offentlighedens kendskab, så skaber en mur af uvidenhed og mistænksomhed mellem staten og befolkningen, som er uforenelig med ønsket om en fortsat udbygning og styrkelse af demokratiet.

Demokrati er meget andet og mere end at gå til valg hvert fjerde år. Baggrunden for stemmeafgivelsen i stadig højere grad er symbolske, politiske udsagn, der er uden særlig samfundsmæssig dybde og substans. Den politiske kommunikation er efterhånden helt blevet tilpasset massemediernes krav om kortfattede og rammende argumenter.

Derfor er det så meget desto vigtigere, at offentligheden imellem valgene har muligheden for gennem åbenhed og transparens i lovgivningsarbejdet og i den offentlige forvaltning at have kendskab til, hvorledes magten i praksis udøves. Kun derved har befolkningen en fair mulighed for at kunne vide, om der bliver regeret i overensstemmelse med dens grundlæggende interesser.

Danmark kunne lære meget af Sverige, når det gælder offentlig indsigt. Således er det en svenske embedsmænds opgave og interesse, at borgerne har mest muligt kendskab til, hvorledes der rådgives og besluttet på centralt niveau. Således burde det også være i Danmark, så en tjenestemand (civil servant) ikke ser sig som den enkelte ministers men befolkningens repræsentant i forvaltningen af de fælles interesser.

Derfor opfordrer jeg til en grundig revision af offentlighedslovgivningen. Det forelagte forslag til en ny lov om offentlighed i forvaltningen er ikke et moderne demokrati værdigt. Lovforslaget hører til på et museum for enevældens historie.

Danske politikere og embedsmænd må i et tidssvarende demokrati lære at tåle åbenhed og transparens i såvel det lovforberedende arbejde, i

notatudvekslingen mellem topembedsmændene og ministrene samt i forvaltningen af lovene.